

Kritická analýza textu – sylabus JS 2012/13

Vyučující: PhDr. Michal Tošner, Ph.D.

Studijní program: *Sociologie a genderová studia*.

Cíle kurzu:

Cílem kurzu je získání následujících schopností porozumět klíčovým přístupům k analýze textů. Interpretovat texty (dokumenty, konverzace, mediální produkty ad.) s využitím konkrétního přístupu. Aplikovat teoretické a metodologické poznatky na příklady vztahující se k genderu.

Osvojené dovednosti:

Studenti si osvojí základy interpretace textu (hermeneutiky), symbolické, sémiotické, obsahové a rétorické analýzy; základy kritické diskursivní analýzy a sociologicko-literární kritiky

Požadavky na studenta:

Schopnost číst odborné texty v českém a anglickém jazyce.

Metody vyučování:

- Přednáška s aktivizací.
- Studium metodou řešení problému
- Cvičení
- Kooperativní výuka
- Samostudium literatury
- Samostatná práce studentů
- Seminární práce

Intenzivní práce se studujícími, spolupráce s experty z praxe. Cvičení : týmová analýza textových dat vztahujících se k genderu. Prezentace a obhajoba vlastní týmové interpretace vybraného textu.

Metody hodnocení:

- Prezentace
- Písemná práce

Organizace výuky:

- Výuka: pá, lichý týden, 11:10 –15:40, U35

- Struktura lekcí (krátká přednáška, teoreticko-metodologický text; textový pramen k interpretaci; aktualita). Zadáání práce.

Obsah kurzu:

1) 1. 3. 2013 – I. lekce

a) Přednáška: Uvedení do kritické interpretace textu; (Hermeneutický kruh. Sémiotický drift.) Textová, sémiotická a symbolická struktura povaha genderu. (Sociální identity a gender. Umlčený rod. Žena jako příroda, muž jako kultura. Gender v perspektivě symbolické antropologie. Univerzální žena a kulturně podmíněné podoby rodu.)

b) Plán práce, struktura cvičení, metodické postupy praktické výuky. (Teoreticko-metodologické přístupy k textu; textový pramen k interpretaci; symbolická analýza; zadání práce).

2) 15. 3. 2013 –II. lekce

a) Přednáška: Co je to text? Produkce, označující praxe; reprezentace, symbolické násilí a krize reprezentace.

b) Kritika reprezentace. Uvedení do sémiotické analýzy. Deontologizace textu, kritická analýza.

Text k interpretaci: *Muži jsou z Marsu, ženy z Venuše.*

3) 29. 3. 2013 – III. lekce

a) Přednáška: Struktura, znak a hra v diskurzech kulturní produkce. (Uvedení do základních pojmových prostředků. Jazyk a promluva. Jazyk jako konstrukce sociální reality. Jazykový relativismus. Teorie diskursu. Jazyk jako jednání. Text jako osnova sociální reality.) Rétorika a tropiky diskursu (Čas a ti druzí – pozice gramatické třetí osoby ve struktuře reprezentace. Přítomný čas a jeho implikace z hlediska reprezentace – Gender jako nečasová esence. Druhý jakožto minulý.)

b) Sémiotická analýza; obsahová analýza; rétorická analýza, analýza řečových aktů.)

4) 12. 4. 2013 – IV. lekce

a) Přednáška: Promluva jako mýtus. Post-strukturalismus a kritiky politiky významu (Nadvláda mužů. Hodnota ženy v očích muže.) Politická korektnost. Dominance, hegemonie a ideologie. Text jako prostředek emancipace. (Sociologicko-kritické interpretace textu. Konstrukce sociálních významů a literární subverze.)

b) Geneze, reprodukce a dekonstrukce genderu. Text a (genderová) ideologie. Dekonstrukce a kritika diskursu. Kritiky falo-logo-centrismu.

5) 26. 4. 2013 – V. lekce

a) Přednáška: Vědění , moc a gender: Text, diskursivní praktiky a sociální praxe. (Druhé pohlaví. Dichotomizace, esencializace a emancipace. Podoby feminismu. Uvedení do diskursivní analýzy.) Normativita genderu (sexualizace, homoerotičnost, transsexualita a travestie).

b) Uvedení do diskursivní analýzy; kritická diskursivní analýza genderového textu. Praktické cvičení pod vedením lektora.

6) 10. 5. 2013 – VI. lekce

a) Přednáška: Marxistické teorie jazyka a literatury. (Materialistické pojetí jazyka; Intertextualita; jazyk jako pole sociálně-ideového boje; monolog, dialog a různorečí; Polyvoklalita a polyfonie. Sociolingvistika a etnografie komunikace. Gender v textu a komunikaci. Marxistické kritiky ideologie.)

b) Literární, kulturní a sociologické kritiky textu. Konverzační analýza.

7) 17. 5. 2013 – VII. lekce

a) Přednáška: Masová kultura; nová média : reprezentace a symbolické násilí. Kulturní produkce genderu. (Mediální konstrukce genderu. Simulace, simulakrum, hyperrealita. Symbolická kastrace.)

b) Prezentace výsledků kritické interpretace textů.

Literatura základní:

Rozšiřující literatura:

Povinná literatura:

Seznam textů k analýze: